

Snižování hluku a protihluková opatření

Odstraňování nebo snižování nadměrného hluku při práci není pro zaměstnavatele jen právní povinností, ale je to i v obchodním zájmu jednotlivých organizací. Čím bezpečnější a zdravější je pracovní prostředí, tím nižší je pravděpodobnost ekonomicky nákladné pracovní neschopnosti z důvodu onemocnění, úrazů a nízké výkonnosti. Tento informační list nastiňuje hlavní kroky vedoucí ke snižování a regulování hluku na pracovišti.

Kroky vedoucí k úspěchu

Nadměrný hluk je vzrůstajícím problémem na mnoha pracovištích, a to nejen na stavbách nebo v továrnách, ale i kdekoli jinde, ať už se jedná o zemědělství, pohostinství, školská zařízení či koncertní sály. Pro úspěšné předcházení pracovním úrazům existují tři zásadní kroky:

- vyhodnocení rizik,
- zavedení opatření k zajištění prevence nebo sledování vyhodnocených rizik,
- pravidelné monitorování a sledování účinného uplatňování zavedených opatření.

Hodnocení rizik

Stupeň a druh vyhodnocování rizik závisí na charakteru a rozsahu problému na daném pracovišti, je však třeba uvážit všechna s hlukem spojená rizika. Například způsob, jakým může hluk zvýšit riziko úrazů v továrně, by měl být posuzován společně s rizikem poruchy sluchu způsobené hlukem (PSZH).

Klíčové body při hodnocení rizik

- Identifikovat na vašem pracovišti jednotlivá rizika vyplývající z hluku. Například:
 - Jsou někteří pracovníci vystaveni nadměrnému hluku s potenciálním rizikem poruchy sluchu způsobeném hlukem (PSZH)?

- Vyskytují se na pracovišti nebezpečné látky, které by mohly zvýšit riziko poškození sluchového ústrojí?
- Dochází při plnění některých pracovních úkolů k situacím, kdy hluk zhoršuje možnost srozumitelné komunikace, a zvyšuje tak riziko nehody?
- Vyskytuje se na vašem pracovišti takový typ hluku, který podporuje stres související s prací?
- Posoudit, zda a jakým způsobem může být poškozeno zdraví vašich zaměstnanců, včetně pracovníků s dočasným nebo zkráceným pracovním úvazkem a pracovníků rizikových skupin, jako jsou například těhotné pracovnice.
- Zvážit již zavedená opatření ke snížení nebo odstranění hluku a rozhodnout, jaká další opatření by měla být přijata.
- Evidovat veškerá zjištění a závěry a projednat je se zaměstnanci a jejich zástupci.

Zavést opatření, která zajistí prevenci nebo kontroly rizik

K zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nutné dodržovat následující regulační opatření, a to v tomto pořadí:

- odstranění zdroje hluku;
- protihluková opatření u zdroje;
- kolektivní protihluková opatření včetně změny organizace práce a uspořádání pracovních míst;
- osobní ochranné prostředky.

Odstranění zdroje hluku

Nejúčinnější způsob, jak odstranit rizika, kterým jsou pracovníci vystaveni, je odstranit daný zdroj hluku. Tento způsob je třeba brát v úvahu při plánování nového výrobního zařízení nebo pracoviště. Politika pořizování nového zařízení a vybavení na základě „bezhluchosti nebo minimální hluchosti“ je obvykle cenově nejefektivnější způsob, jak hluchosti předcházet nebo ji omezit. Četné členské státy disponují databázemi poskytujícími podnikům pomoc při výběru výrobního zařízení.

Protihluková opatření u zdroje

Snižování hluku buď přímo u zdroje, nebo během jeho šíření je třeba věnovat hlavní pozornost v programech pro kontrolu hluchosti, přičemž je třeba brát v úvahu jak charakter, tak i údržbu výrobního zařízení a pracoviště.

Totoho cíle je možné dosáhnout na základě celé škály technických kontrol včetně:

- izolování zdroje jeho přemístěním, ohrazením nebo potlačením vibrací při použití kovových nebo pneumatických pružin nebo elastomerových výztuh;
- snížení hluku u zdroje nebo během jeho šíření ohrazením hlučných prostorů, vytvořením protihlukových bariér, použitím

akustických tlumičů na výstupech či redukováním řezacích, odsávacích nebo nárazových rychlostí;

- ☑ nahrazení nebo úprava strojního zařízení včetně upřednostnění méně hlučných převodů řemenových namísto ozubných či nástrojů elektrických namísto pneumatických;
- ☑ využívání tlumících materiálů jako pryžové obložení u zásobníků, dopravníků a vibračních zařízení;
- ☑ aktivní snižování hluku („protihluková ochrana“) v určitých podmínkách;
- ☑ provádění preventivní údržby, protože při opotřebování součástí může docházet ke zvyšování hlučnosti.

Kolektivní protihluková opatření

Tam, kde není možné patřičně omezit hluk u zdroje, je třeba provést doplňková opatření, aby se expozice hluku na pracovišti snížila. Jedná se o provedení různých změn:

- ☑ na pracovišti – používání absorpčních materiálů v místnosti (např. zvuková izolace stropu) může mít rozhodující vliv na snížení úrovně hladiny hluku;
- ☑ v rámci organizace práce (např. použití pracovních postupů, které snižují expozici hluku);
- ☑ na výrobním zařízení – to, jak je technologické zařízení instalováno a kde je umístěno, může zásadně ovlivnit hladinu hluku na pracovišti.

Je třeba posoudit ergonomii jakéhokoli protihlukového opatření. Jestliže protihlukové opatření působí pracovníkům potíže při vykonávání jejich práce, může dojít k jeho úpravě či odstranění, čímž se stane neúčinným.

Osobní ochranné pracovní prostředky

Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP), jako jsou zátkové nebo sluchátkové chrániče, mají být použity až jako poslední možnost poté, co byly vyzkoušeny všechny ostatní možnosti, jak odstranit nebo snížit expozici hluku. Přistoupí-li se k jejich používání, je třeba vzít v úvahu následující opatření:

- ☑ ujistit se, zda jsou zvolené osobní ochranné pracovní prostředky vhodné pro daný typ a délku trvání hluku a zda jsou kompatibilní s ostatními pracovními prostředky;
- ☑ umožnit zaměstnancům vybrat si vhodný prostředek pro ochranu sluchu, aby si tudíž mohli zvolit ten nejpohodlnější;
- ☑ profese, jako jsou řidiči, policisté nebo kameramani, často potřebují ke komunikaci chrániče sluchu, které jsou opatřeny systémem aktivního potlačení hluku (APH), čímž je zajištěna nerušená komunikace a riziko nehod je minimální;
- ☑ zajistit řádné ukládání a údržbu osobních ochranných pracovních prostředků;
- ☑ je třeba poskytnout školení o používání, ukládání a údržbě osobních pracovních prostředků.

Informování a školení

Pracovníci musí být informováni a školeni, aby lépe chápali rizika spojená s hlukem a dokázali jim čelit.

Toto zahrnuje následující:

- ☑ existující rizika a opatření k jejich odstranění nebo snížení;
- ☑ výsledky hodnocení rizik a veškerá měření hluku včetně vysvětlení jejich významu;
- ☑ protihluková opatření a ochrana sluchu včetně osobních ochranných prostředků;
- ☑ proč a jak rozpoznat a oznámit příznaky poškození sluchového orgánu;
- ☑ kdy mají pracovníci právo na pracovní lékařskou péči.

Pravidelné monitorování rizik a protihlukových opatření

Zaměstnavatelé jsou povinni pravidelně kontrolovat, zda jsou zavedená protihluková opatření, která mají zabránit vzniku hluku nebo omezovat úroveň hluku, stále účinná. Podle úrovně expozice hluku mají pracovníci právo na náležité sledování zdravotního stavu. Uskuteční-li se zdravotní prohlídka, je třeba vést individuální záznamy o zdravotním stavu a předat zprávu příslušnému pracovníkovi. Údaje získané sledováním zdravotního stavu je třeba využít pro revizi hodnocení rizik a protihlukových opatření.

Zapojení pracovníků

Konzultace pracovníků je vyžadována zákonem a napomáhá jejich zapojení do procesu zlepšování ochrany zdraví a bezpečnosti. Jimi předané poznatky napomáhají odhalovat existující nebezpečí a zavádět účinná řešení. Zástupci zaměstnanců zastávají v tomto procesu velmi důležitou roli. Se zaměstnanci je třeba konzultovat opatření nutná k zajištění zdraví a bezpečnosti dříve, než dojde k zavedení nových technologií nebo výrobků.

Právní předpisy

V roce 2003 byla přijata směrnice 2003/10/ES Evropského parlamentu a Rady o minimálních požadavcích na ochranu zdraví a bezpečnost s ohledem na expozici pracovníků rizikům fyzikálních činitelů (hluk). Tato směrnice musí být zapracována do národních právních předpisů všech členských států nejpozději do 15. února 2006⁽¹⁾.

V článku 5 (1) této směrnice se požaduje, aby s ohledem na technický pokrok a existující protihluková opatření u zdroje „byla rizika vyplývající z vystavování hluku odstraňována u zdroje nebo snížena na minimum“. Tato směrnice též stanovuje novou denní mezní hodnotu expozice hluku na 87 dB(A).

⁽¹⁾ Nahrazuje směrnici 86/188/EES.

Další informace

Tento informační list je součástí kampaně Evropského týdne pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci 2005. Další informační listy a informace věnované problematice hluku jsou k dispozici na internetové adrese <http://ew2005.osha.eu.int>. Informace o legislativě EU týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci najdete na internetové adrese <http://europa.eu.int/eur-lex/>.

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83
E-mail: information@osha.eu.int

